

Aan de leden van de raad

Datum : 1 april 2025
Zaaknummer : 4526318
Contactpersoon : Fadoua Dahri
Telefoonnummer : 06-31 10 21 99

Onderwerp: Armoede en studenten

Geachte voorzitter en leden,

Graag informeren wij u over de verkenning naar de financiële problemen van studenten, uitgevoerd met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties, en over welke ondersteuning we binnen onze mogelijkheden zien om samen met onze partners te kunnen bieden.

In motie 23M112 van 8 november 2023 wordt gevraagd naar:

- een verkenning naar de specifieke financiële behoeften en uitdagingen van studenten in armoede;
- dit te doen in samenwerking met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties;
- met als doel (beleids)aanpassingen te realiseren waar mogelijk.

De wethouder heeft toegezegd de motie over te nemen met uitzondering van het vierde onderdeel van de motie (de resultaten van deze verkenning en de eventuele aanpassingen van het armoedebeleid aan de gemeenteraad te presenteren voor 1 maart 2024.). Op basis van deze toezegging (ID 1457) is de motie destijds ingetrokken.

Zoals toegezegd hebben wij, in samenwerking met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties, een verkenning uitgevoerd naar de financiële uitdagingen waarmee studenten te maken hebben. Wij constateren samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties dat student moeite hebben met het betalen van studiekosten, schoolgeld en vaste lasten, wat leidt tot stress en soms zelfs studieovertraging. Vooral uitwonende studenten, internationale studenten en jongeren zonder financiële steun van ouders hebben een verhoogd risico op geldzorgen. Hoewel er initiatieven zijn om studenten te ondersteunen – zoals de samenwerking met Oprécht en Moneystart, Stichting Leergeld en de Dullertsstichting – blijft de toegankelijkheid van hulp een aandachtspunt.

Als gemeente zetten wij ons in voor een sterke sociale basis en bestaanszekerheid voor de meest kwetsbare Arnhemmers. Studenten bevinden zich over het algemeen in een tijdelijke situatie met perspectief op een financieel stabiel bestaan na hun studie. Zij beschikken bovendien vaak over een netwerk van ouders, studiegenoten en andere voorzieningen. De gemeente heeft beperkte mogelijkheden om specifiek studenten te helpen. Wij blijven ons inzetten voor preventie en samenwerking met scholen en ketenpartners om financiële problemen bij studenten tijdig te signaleren en aan te pakken. Dat doen we onder meer via inzet van Oprécht. Hierbij richten we ons op structurele oplossingen en het versterken van bestaande initiatieven, zodat studenten de juiste ondersteuning krijgen op de plek waar dat het meest logisch is: binnen hun onderwijsomgeving.

In deze brief lichten we toe tot welke inzichten onze verkenning heeft geleid, en welke ondersteuning we binnen onze mogelijkheden samen met onze partners kunnen bieden.

Met deze raadsbrief komen wij de toezegging na.

Een verkenning naar de specifieke financiële behoeften en uitdagingen van studenten in armoede

Samen met Rijn IJssel, de HAN, studentenverenigingen, Oprécht en het sociale wijkteam hebben we een verkenning uitgevoerd naar de financiële behoeften en uitdagingen van studenten om beter in beeld te krijgen waar studenten tegenaan lopen. Daarnaast hebben studenten van de HAN een onderzoek gedaan dat aanvullende inzichten biedt. In deze brief delen we de belangrijkste conclusies uit zowel onze verkenning als dit onderzoek en schetsen we welke stappen we samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties zetten om studenten beter te ondersteunen.

Uit de verkenning blijkt dat studenten, vooral in het MBO, moeite hebben met het betalen van studiekosten, schoolgeld en vaste lasten. Dit leidt tot stress, moeilijke keuzes en soms zelfs het tijdelijk stoppen met de studie om schulden af te lossen. Uitwonende studenten, studenten zonder financiële steun van ouders en internationale studenten zijn hierbij het meest kwetsbaar. Daarnaast kampen studenten met achterstanden bij instanties, zoals zorgverzekeraars, of ervaren zij druk van particuliere verhuurders wanneer zij de huur niet tijdig kunnen betalen. Het ontbreken van recht op toeslagen maakt de situatie voor sommige studenten nog nijpender.

Door de hoge studiebelasting is een bijbaan voor veel studenten geen optie, waardoor financiële problemen zich opstapelen. Studenten moeten vaak kiezen tussen basisbenodigdheden, zoals boeken of laptops, en het betalen van rekeningen. Sommigen bezuinigen zelfs op eten om rond te komen of om toch aan sociale activiteiten deel te nemen. Schaamte zorgt ervoor dat veel studenten hun problemen niet delen, wat kan leiden tot isolement en verdere achteruitgang van hun mentale welzijn.

Naast financiële zorgen worden ook regelmatig zorgen rondom huisvesting genoemd. Dit komt mede door de toenemende instroom van studenten uit Nijmegen en Utrecht. Op 15 september 2024 heeft de fractie D66 hierover art. 44 vragen ingediend. Studenten van buiten de stad worden gezien als een verrijking, maar hun komst vergroot de druk op de studentenhuisvesting, wat leidt tot hogere huurprijzen en een tekort aan betaalbare, kwalitatieve woonruimte. Als gemeente Arnhem werken we samen met SSH& aan het verkleinen van dit tekort en hebben we afspraken gemaakt om minimaal 100 extra studenteneenheden toe te voegen. Op basis van de huidige prognoses verwachten we dat de impact van de instroom op de huurprijzen beperkt zal blijven, mede door het woningwaarderingssysteem. Tegelijkertijd blijft de afhankelijkheid van particuliere verhuurders een risico. Daarom zetten we in op een groter aandeel studentenwoningen via SSH& en blijven we signalen en marktontwikkelingen nauwlettend volgen. Deze zorgen en plannen zijn verder besproken in de [beantwoording](#) van de ingediende vragen.

Onderzoek HAN

Uit onderzoek van de HAN onder 118 studenten blijkt dat 60,6% zich zorgen maakt over hun financiële situatie en dat 69,2% andere studenten kent die financiële problemen hebben. Veel studenten zijn echter niet op de hoogte van de ondersteuning die de onderwijsinstelling biedt.

Om studenten beter te helpen, zou de onderwijsinstelling haar financiële hulpverlening beter bekend moeten maken en financiële zorgen als een serieus probleem moeten erkennen. Studenten geven aan vooral behoefte te hebben aan persoonlijke begeleiding, bijvoorbeeld in de vorm van een coach die hen helpt om hun financiën overzichtelijker te maken. Daarnaast wordt meer algemene voorlichting als een goede oplossing gezien, zodat studenten beter weten welke hulp beschikbaar is.

Verder blijkt uit het onderzoek dat studenten graag duidelijkere informatie via de website willen en dat er vraag is naar uitstel of tegemoetkoming van betalingen, zoals collegegeld of studieboeken. Tot slot zou een financieel loket in een vertrouwde omgeving kunnen helpen om financiële zorgen bespreekbaar te maken en studenten laagdrempelig ondersteuning te bieden. Uit eerder onderzoek door de Hogeschool Utrecht blijkt dat studenten zo'n loket binnen hun eigen onderwijsomgeving het meest passend vinden.

Gemeente werkt samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties

We werken samen met (subsidie)partners en onderwijsinstellingen om studenten financieel te ondersteunen. Samen onderzoeken we hoe we binnen de bestaande regelingen studenten met een laag inkomen zo goed mogelijk kunnen helpen.

Opr€cht speelt een belangrijke rol in het ondersteunen van jongeren die met financiële onzekerheid kampen. Dit programma koppelt jongeren aan een buddy die hen niet alleen praktische ondersteuning biedt bij geldzaken, maar ook helpt met het opbouwen van zelfvertrouwen en het vinden van duurzame oplossingen. Opr€cht werkt vanuit het principe van gelijkwaardigheid, waarbij persoonlijke aandacht en begeleiding centraal staan. Zo helpen ze jongeren niet alleen hun huidige situatie te verbeteren, maar leggen ze ook de basis voor een financieel gezonde toekomst.

Datum : 1 april 2025
Zaaknummer : 4526318
Pagina : 4

Daarnaast biedt ook Rijnstad via de Goed Geregeld Arnhemloketten studenten inzicht in en hulp bij het aanvragen van regelingen zoals toeslagen en studiefinanciering. Toch blijft de drempel om hulp te zoeken vaak hoog.

Daarnaast subsidieert de gemeente Arnhem MoneyStart, een programma dat zich richt op het vroegtijdig aanbieden van financiële educatie aan jongeren. Deze lessen worden gegeven op praktijkscholen, mbo-niveau 1 en 2, speciaal onderwijs, vmbo en internationale schakelklassen (ISK). Jongeren krijgen een stevige financiële basis mee door onder meer belangrijke vaardigheden te leren zoals budgetteren, sparen en omgaan met schulden. Daarnaast subsidiëren we Stichting Leergeld die gezinnen met geldzorgen helpt met bijvoorbeeld een laptop, een fiets, schoolspullen of een verjaardagscadeau. Deze hulp is ook beschikbaar voor studenten.

In uitzonderlijke situaties stelt de Voedselbank Arnhem voedselpakketten beschikbaar voor studenten. Hoewel studenten officieel geen recht hebben op deze hulp vanwege de financiering die zij via DUO kunnen ontvangen, worden er soms aanvragen gedaan via scholen zoals de HAN. Het aantal studenten dat van deze voorziening gebruikmaakt, blijft echter beperkt.

Wat doen we al en zijn beleidsaanpassingen mogelijk?

In de motie wordt opgeroepen om waar mogelijk beleid hieromtrent aan te passen. Deze mogelijkheden zijn beperkt. De gemeente Arnhem zet zich in voor het ondersteunen van inwoners die in armoede leven, maar heeft beperkte mogelijkheden om specifiek studenten te helpen. In Nederland ligt de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid en de inkomensondersteuning bij de landelijke overheid. Het Rijk bepaalt via regelingen zoals studiefinanciering (DUO), toeslagen en belastingmaatregelen hoe inkomens worden ondersteund en verdeeld. Gemeenten mogen hier niet zelfstandig van afwijken, bijvoorbeeld door algemene financiële steun aan studenten te bieden. Daarnaast hebben studenten in principe een tijdelijk financieel kwetsbare positie en na hun studie perspectief op een stabiel inkomen. Toch zijn er enkele situaties waarin de gemeente Arnhem wél aanvullende ondersteuning kan bieden aan studenten. Dit is in lijn met de ondersteuning die studentensteden Nijmegen en Wageningen bieden.

Studietoelage: Studenten met een beperking of chronische ziekte, die door hun situatie niet in staat zijn om naast hun studie te werken, kunnen in aanmerking komen voor Studietoelage. Deze toeslag helpt hen om in hun levensonderhoud te voorzien zonder dat ze extra werk hoeven te verrichten naast hun studie. De Studietoelage is geregeld in de Participatiewet. Artikel 36b van deze wet bepaalt dat gemeenten een individuele Studietoelage kunnen toekennen aan studenten met een beperking of chronische ziekte. In 2024 is in Arnhem aan 163 studenten deze studietoelage uitgekeerd.

Individuele Bijzondere Bijstand: Deze bijstand is beschikbaar voor alle inwoners van Arnhem, inclusief studenten. Individuele bijzondere bijstand is bedoeld om noodzakelijke kosten te dekken die voortkomen uit bijzondere omstandigheden en niet op een andere manier betaald kunnen worden. Studenten kunnen hierop aanspraak maken als deze kosten niet door studiefinanciering of andere regelingen worden gedekt. In de praktijk betekent dit dat studenten, ondanks de uitsluiting van algemene bijstand, in

Datum : 1 april 2025
Zaaknummer : 4526318
Pagina : 5

aanmerking kunnen komen voor bijzondere bijstand als zij aan de voorwaarden voldoen. Het gaat immers om een individuele beoordeling van hun situatie en de noodzaak van de kosten. We weten niet hoeveel studenten hiervan gebruik maken omdat dit niet geregistreerd wordt.

Gelrepas voor studenten met kinderen: Studerende ouders met een laag inkomen in Arnhem komen in aanmerking voor de Gelrepas, die valt onder de bijzondere bijstand. Studenten zonder kinderen hebben hier geen recht op, omdat zij doorgaans via hun studentenpas al gebruik kunnen maken van kortingen voor participatie. Voor studenten met kinderen geldt een uitzondering, omdat deze kortingen niet van toepassing zijn op hun kinderen. Hierdoor kunnen zij via de Gelrepas profiteren van aanvullende ondersteuning. Momenteel maken in Arnhem 33 studenten met in totaal 55 kinderen hiervan gebruik.

Mogelijke beleidskeuzes

We zien twee mogelijke beleidsaanpassingen:

1. De Dullertsstichting levert een bijdrage aan [Stichting Steunfonds Rijn IJssel](#), een fonds dat studenten vanaf 18 jaar financieel ondersteunt als zij of hun ouders/verzorgers niet in staat zijn de opleidingskosten te dragen. Het is mogelijk dat de gemeente met scholen in gesprek gaat over de wens van een centraal steunfonds voor studenten van 18 jaar en ouder. We hebben niet in beeld wat de financiële impact hiervan zou zijn.
2. Recent heeft Stichting Leergeld de leeftijdsgrens voor ondersteuning verhoogd van 18 naar 21 jaar, waardoor meer studenten in aanmerking komen voor financiële hulp. Het is mogelijk dat de gemeente in overleg gaat met Stichting Leergeld om te bekijken of deze leeftijdsgrens verder kan worden opgerekt, zodat alle studenten toegang hebben tot ondersteuning. Deze verruiming zou deels door gemeentelijke subsidies gefinancierd kunnen worden. We hebben niet in beeld wat de financiële impact van deze verruiming zou zijn.

Voor beide beleidsaanpassingen geldt dat er momenteel geen financiële dekking aanwezig is. Op dit moment stellen wij niet voor de mogelijke beleidsaanpassingen door te voeren.

We blijven ons inzetten voor preventie en samenwerking met onderwijsinstellingen en andere ketenpartners om financiële problemen bij studenten tijdig te signaleren en aan te pakken. Daarbij gaan wij in gesprek met onderwijsinstellingen om de samenwerking te versterken en knelpunten vroegtijdig te signaleren. Onze focus ligt op structurele oplossingen en het versterken van bestaande initiatieven, zodat studenten de juiste ondersteuning krijgen op de plek waar dat het meest logisch is: binnen hun onderwijsomgeving. Alleen door samen te werken kunnen we zorgen voor een toekomst waarin studenten niet onnodig belemmerd worden door geldzorgen en hun studie met succes kunnen afronden.

Datum : 1 april 2025
Zaaknummer : 4526318
Pagina : 6

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch